

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ

ПЕТЛЮК АНДРІЙ ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 338.1

**МОДЕЛЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОРГІВЕЛЬНОГО
ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ «ВОЛОЧИСЬКИЙ УНІВЕРМАГ РАЙСТ
ВОЛОЧИСЬКОГО СПОЖИВЧОГО ТОВАРИСТВА»)**

Спеціальність 051 – економіка

Автореферат

дипломної роботи на здобуття освітнього ступеня «магістр»

Тернопіль

2018

Роботу виконано на кафедрі економічної кібернетики Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України

Керівник роботи: кандидат економічних наук, професор кафедри економічної кібернетики
Бакушевич Іванна Всеволодівна
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Рецензент: кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та фінансів
Крамар Ірина Юріївна
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Захист відбудеться 27 грудня 2018 р. о 10-00 годині на засіданні екзаменаційної комісії № 56 у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя за адресою: 46001, м. Тернопіль, вул. Танцорова 2, навчальний корпус № 5, ауд. 9.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми роботи: Економічна криза в Україні торкнулась без виключення усіх галузей економіки, у тому числі і сфери торгівлі. Віткритість вітчизняного ринку для іноземної продукції та низькі конкурентні якості вітчизняної продукції, створили нерівні умови конкурентної боротьби як між вітчизняними суб'єктами господарювання, так і з іноземними конкурентами. Крім цього, необхідно відмітити зростаючу роль електронного бізнесу, розвиток якого висуває нові вимоги до способів ведення торговельних операцій. Електронізація торгівлі з одного боку прискочує проведення торговельних операцій і підвищує конкурентоспроможність компаній, а з іншого боку вимагає систематичного підбору висококваліфікованих кадрів.

У вітчизняну сферу торгівлі успішно входять міжнародні стандарти ведення такого виду бізнесової діяльності, впроваджуються сучасні техніки продаж, у тому числі активно розвивається електронний бізнес. Це потребує проведення адаптації вітчизняної торговельної системи до міжнародних стандартів якості, що першочергово робить підприємство конкурентоспроможним на світових ринках. Завдання забезпечення конкурентоспроможності міжнародного рівня для вітчизняних підприємств торгівлі, може бути розв'язана за рахунок проведення низки адаптаційних заходів:

- ініціативне управління з боку адміністрації торговельного підприємства, щодо забезпечення відповідності ведення торговельного бізнесу міжнародним стандартам якості;
- активне впровадження інноваційних методик торгівлі;
- створення умов для комплексної автоматизації торговельних операцій;
- підвищення кваліфікації персоналу;
- проведення систематичного моніторингу динаміки обсягу продаж товарів за номенклатурою та асортиментом, з метою оперативного оновлення торговельного набору;
- проведення агресивних рекламних компаній тощо.

Особливо важливого значення набуває забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних торговельних підприємств. Заходи щодо забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств повинні ґрунтуватись на сучасних світових методико-практичних та наукових підходах ведення бізнес-операцій. На сьогодні не існує універсальних методик щодо забезпечення конкурентоспроможності торговельних підприємств, оскільки настільки динамічно у сферу торгівлі входять інформаційні системи, що моделі конкурентоспроможності постійно вимагають врахування нових і нових чинників впливу.

Мета роботи: на підставі детального вивчення сучасних підходів забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання, новітніх течій у сфері торгівлі та аналізу конкурентоспроможності досліджуваного торговельного підприємства, скласти для нього математичну модель конкурентоспроможності та розробити комплекс рекомендацій щодо її впровадження.

З метою досягнення поставленої мети в дипломній магістерській роботі вирішені наступні завдання:

- досліджено понятійний апарат конкурентоспроможності, конкурентоздатності, конкурентної стратегії;
- розкрито особливості господарювання вітчизняних торговельних підприємств;
- охарактеризовано сучасні прийоми забезпечення конкурентоспроможності торговельних підприємств;
- проведено порівняльний аналіз математичних алгоритмів проведення аналізу конкурентоспроможності;
- проведено критичний аналіз конкурентоспроможності досліджуваного торговельного підприємства;
- на підставі проведеного аналізу виявлено потенціальні можливості підвищення конкурентоспроможності підприємства;
- розроблено математичну модель конкурентоспроможності;
- досліджено розроблену модель конкурентоспроможності на адекватність;
- запропоновано набір практичних заходів підвищення конкурентоспроможності досліджуваного торговельного підприємства;
- проведено організаційно-економічне обґрунтування запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є сучасні інструменти підвищення конкурентоспроможності торговельних підприємств.

Предметом дослідження є конкурентоспроможність Волочиського універмагу Райст Волочиського споживчого Товариства.

Методи дослідження: методи маркетингового аналізу, кореляційно-регресійний аналіз, методи математичного моделювання, проектний аналіз.

Джерела дослідження статті, монографії, автореферати дисертацій, підручники з конкурентоспроможності торговельних підприємств.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у систематизації характерних показників конкурентоспроможності, які враховують особливості торговельного бізнесу та впливу на нього чинників зовнішнього і внутрішнього середовища, що дозволила скласти якісні математичні моделі.

Практичне значення одержаних результатів. Прогнозна модель конкурентоспроможності може бути використана для кількісної оцінки динаміки відповідних показників, модель ризиків конкурентоспроможності Волочиського універмагу, у разі її застосування, дозволить мінімізувати можливі загрози бізнесу, запровадження системи управління якості торгівельної діяльності окупиться за 4 роки.

Апробація результатів магістерської. Окремі результати роботи доповідались на VII Міжнародній науково-технічній конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій» 28-29 листопада 2018 року.

Структура роботи: Магістерська робота складається з вступу, шести розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи 113 сторінок комп'ютерного тексту, вона містить 25 рисунків, 5 таблиць, додатки на 7 сторінках. В ній використано 45 літературних джерела.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, об'єкт та предмет, методи та інформаційну базу дослідження.

У розділі «Теоретико-методичні основи забезпечення конкурентоспроможності торговельних підприємств» досліджено теоретико-методичні основи забезпечення конкурентоспроможності торговельних підприємств у сучасних економічних умовах. Зокрема проаналізовано понятійний апарат конкурентоспроможності торговельних підприємств, досліджено сучасний стан вітчизняної торгівельної галузі, виявлені існуючі недоліки та перспективи подальшого конкурентного розвитку, охарактеризовано інноваційні підходи здійснення торговельних операцій за найкращими західними зразками ведення цього виду бізнесу.

У розділі «Аналіз конкурентоспроможності Волочиського універмагу» проведений теоретичний аналіз наукових праць присвячених дослідженням забезпечення конкурентоспроможності торговельних підприємств, показав необхідність проведення декомпозиції конкурентоспроможності за відповідними складовим, що стосуються економічного, трудового та фінансового потенціалу. Відповідно, з метою проведення оцінки конкурентоспроможності Волочиського універмагу, було проведено порівняльний аналіз існуючих методик оцінки показників конкурентоспроможності торговельних підприємств. За результатами порівняння, було обрано економетричний аналіз, за допомогою якого було опрацьовано показники конкурентоспроможності за 2013-2017 роки.

У розділі «Моделювання конкурентоспроможності Волочиського універмагу» на підставі виявлених потенційних можливостей підвищення конкурентоспроможності Волочиського універмагу, за результатами аналізу, проведеного у другому розділі магістерської роботи, виражені внутрішніми і зовнішніми чинниками впливу на конкурентоспроможність, було покладено в основу складання математичної моделі конкурентоспроможності досліджуваного підприємства. Запропонована математична модель конкурентоспроможності є ефективним інструментом у прийнятті обґрунтованих управлінських рішень щодо забезпечення конкурентоспроможності Волочиського універмагу. Модель враховує показники фінансового стану, галузеві особливості та стратегічні перспективи, а також кількісно описує залежність складових конкурентоспроможності Волочиського універмагу від внутрішніх і зовнішніх чинників з врахуванням кризових явищ в економіці. Також проведено моделювання ризиків пов'язаних з забезпеченням конкурентоспроможності Волочиського універмагу.

У розділі «Спеціальна частина» було спрогнозовано залежність доходу від реалізації продукції від її ціни, як одного з чинників підвищення конкурентоспроможності Волочиського універмагу. Отримана економетрична модель з надійністю 95 % адекватна до експериментальних даних і на підставі прийнятої моделі доцільно проводити економічний аналіз і знаходити значення прогнозу для чистого доходу за відомими значеннями ціни реалізованої продукції.

У розділі «Організаційно-економічне обґрунтування впровадження системи управління якістю торгівельної діяльності «Волочиський універмаг»» проведено обґрунтування створення системи управління якістю. Проаналізувавши

результати проведеного обґрунтування запропонованого інвестиційного проекту за відповідними показниками приходимо до висновку, що відшкодування витрат відбудеться до кінця 4 року і отримаємо 34 % чистого прибутку. Оскільки $NPV > 0$, то за час економічного життя проект відшкодує витрати і забезпечить отримання понад прибуток у розмірі NPV . Індекс рентабельності $PI > 1$. Отже, сучасна вартість грошового потоку проекту перевищує первинні інвестиції і забезпечує тим самим наявність позитивної величини NPV . Проект забезпечує заданий рівень рентабельності. Внутрішня норма прибутковості $IRR > r$, що означає, що проект слід прийняти.

Впровадження внутрішньоорганізаційної системи управління якістю діяльності у Волочиському універмазі – це доказ перебудови свідомості керівництва, всього персоналу на новий рівень, вирішення проблем якості, забезпечення задоволеності всіх зацікавлених сторін, шлях до постійного вдосконалення організації.

У розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» розглянуті питання охорони праці та безпеки у надзвичайних ситуаціях. Охарактеризовано заходи та засоби нормалізації параметрів мікроклімату, описано порядок підготовки та проведення розосередження запасів матеріальних засобів та забезпечення захисту та охорони запасів на базах і складах постачання, вивчено організацію і порядок проведення досліджень з оцінки стійкості роботи об'єктів торгівлі, банківських установ і ін. під час НС мирного та воєнного часу.

Висновки

Підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах наростаючої кризи економіки стає надзвичайно важливим завданням ефективного функціонування торговельних підприємств. На прикладі Волочиського універмагу було проведено комплексне дослідження підвищення конкурентоспроможності торговельного підприємства та подано обґрунтовані рекомендації щодо покращення існуючого стану та підвищення конкурентоспроможності у майбутньому.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

Фенц А.М., Петлюк А.О., Фака Є.Л. Організаційно-економічне обґрунтування інвестиційного проекту / А.М. Фенц, А.О. Петлюк, Є.Л. Фака // Тези доповідей VII Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій». – Тернопіль, ТНТУ, 2018. – С. 239-240.

АНОТАЦІЯ

Петлюк А.О. Моделювання конкурентоспроможності торговельного підприємства (на прикладі «Волочиський універмаг Райст Волочиського споживчого товариства»). – Рукопис.

Дослідження на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня магістр за напрямом підготовки 051 «Економіка» - Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль. 2018.

Магістерську роботу виконано на 113 аркушах, містить 25 рисунків, 5 таблиць, додатки на 7 сторінках. В ній використано 45 літературних джерел, а саме: статті, монографії, автореферати дисертацій, підручники з конкурентоспроможності торговельних підприємств.

Об'єкт дослідження: сучасні інструменти підвищення конкурентоспроможності торговельних підприємств.

Предмет дослідження: конкурентоспроможність Волочиського універмагу Райст Волочиського споживчого Товариства.

Методи дослідження: методи маркетингового аналізу, кореляційно-регресійний аналіз, методи математичного моделювання, проектний аналіз.

В першому розділі розкрито теоретико-методичні основи забезпечення конкурентоспроможності торговельних підприємств. В другому розділі проведено аналіз конкурентоспроможності Волочиського універмагу. В третьому розділі роботи змодельовано конкурентоспроможність Волочиського універмагу. В спеціальній частині проведено прогнозування показників конкурентоспроможності Волочиського універмагу. В п'ятому розділі проведено організаційно-економічне обґрунтування впровадження системи управління якістю торгівельної діяльності «Волочиський універмаг». В шостому розділі розглянуті питання охорони праці та безпеки у надзвичайних ситуаціях.

Ключові слова: конкурентоспроможність, конкурентноздатність, економічний потенціал, моделювання, прогнозування, обґрунтування.

ABSTRACTS

Petlyuk A.O. Modeling the competitiveness of a trading company (for example, "Volochny Department Store of the Volochny Consumer Society"). - The manuscript.

Study on obtaining an educational qualification level Master's degree in the field of preparation 051 "Economics" - Ternopil National Technical University named after Ivan Puluj. - Ternopil. 2018.

Master's work is done on 113 sheets, contains 25 drawings, 5 tables, 7 pages attachments. It used 45 literary sources, namely: articles, monographs, abstracts of dissertations, textbooks on the competitiveness of trade enterprises.

Object of research: modern tools for increasing the competitiveness of trade enterprises.

Subject of research: Competitiveness of Volochny department store of Rhist Volochny consumer society.

Methods of research: methods of marketing analysis, correlation-regression analysis, methods of mathematical modeling, project analysis.

In the first section the theoretical and methodological bases for ensuring the competitiveness of trade enterprises are disclosed. The second section analyzes the competitiveness of the Volochny department store. The third section of the work simulates the competitiveness of the Volochny department store. In the special section, the forecasting of the competitiveness indicators of the Volochny department store was conducted. In the fifth section, the organizational and economic substantiation of the

implementation of the quality management system "Volochny department store" was conducted. The sixth section deals with occupational safety and emergency situations.

Key words: competitiveness, competitiveness, economic potential, modeling, forecasting, justification.